

Dyrevelfærd i økologien

Dyrevelfærd er et emne, som optager mange – både forbrugere og landmænd. Man kan have forskellig opfattelse af, hvad god dyrevelfærd er, og hvad der er vigtigst for, at et dyr har det godt. Arket her giver dig indblik i, forskellige måder at forstå dyrevelfærd på, og du får det indblik i, hvordan man i økologien arbejder med dyrevelfærd.

Indhold

- Økologi og dyrevelfærd
- Hvad er dyrevelfærd?
- Stor vægt på naturlighed i økologien
- Generel lovgivning og økologiregler
- Valg af høj dyrevelfærd i køledisken
- Opgaver

Økologi og dyrevelfærd

7 ud af 10 forbrugere går op i dyrevelfærd, når de køber fødevarer, viser undersøgelser fra Fødevarestyrelsen. Når man står i køledisken, kan man se på mærket "Bedre Dyrevelfærd" hvor mange hjerter, der er på kødpakken. Jo flere hjerter, jo højere dyrevelfærd. Økologisk kød, æg og mælk har altid tre hjerter.

I det økologiske landbrug har man fokus på at have et højt niveau af dyrevelfærd, der respekterer de enkelte dyregrupperes artsspecifikke behov. For eksempel skal alle dyr kunne komme ud under åben himmel, høner skal kunne støvbade i sand eller jord, køer skal på græs, og grise skal kunne rode i jord eller halm og kyllingerne skal kunne komme ud i en hønsegård og skrabe i jorden.

På kødpakker og mejeriprodukter finder man statens dyrevelfærdsmærke.

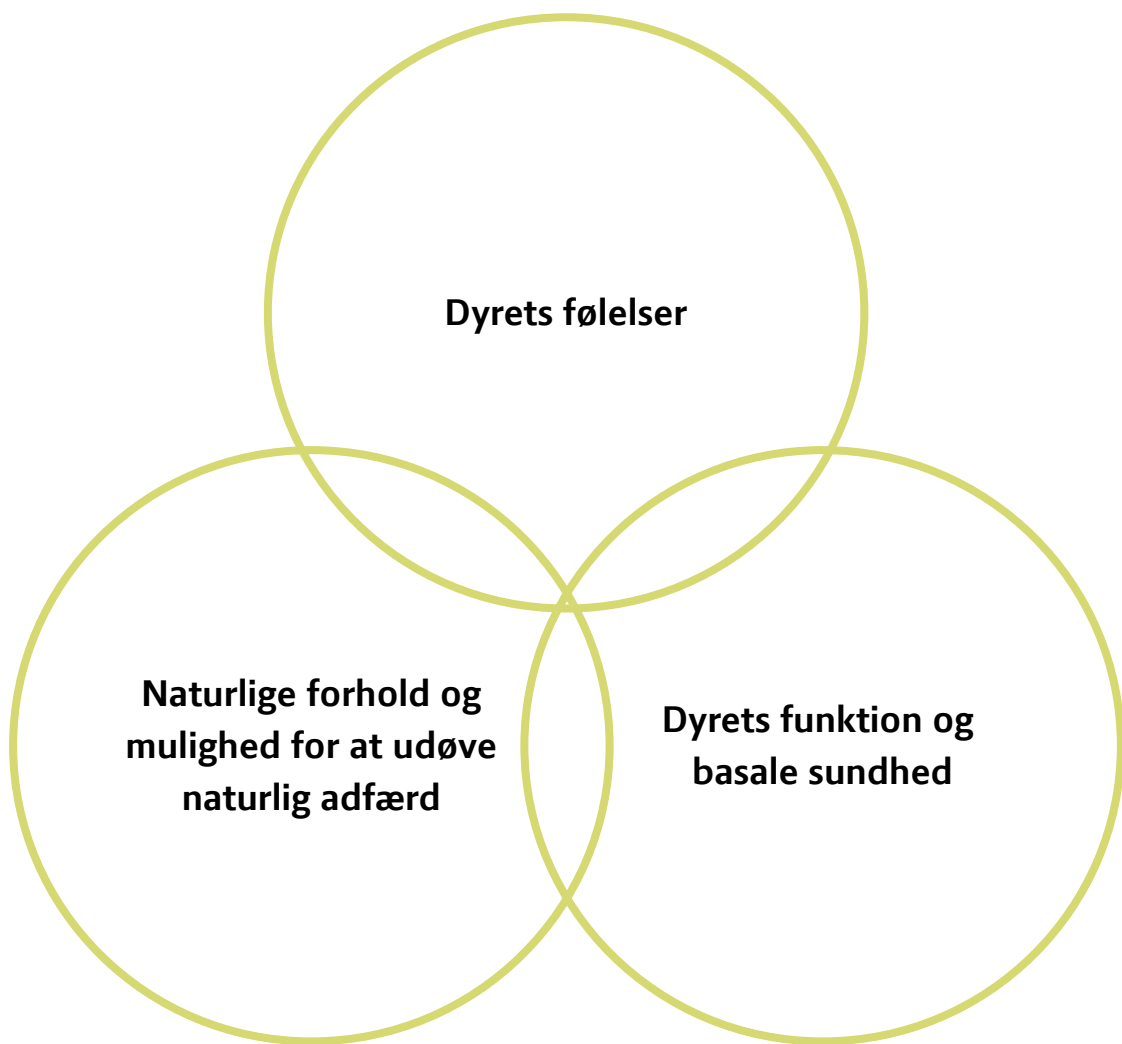
Hvad er dyrevelfærd?

Dyrevelfærd handler om at tage hensyn til dyrene for dyrenes skyld. God dyrevelfærd kan primært sikres ved at sørge for gode omgivelser fx gode staldforhold, ressourcer som fx mad og vand og forhold, der giver et godt liv for det enkelte dyr. Der kan være forskellige holdninger til, hvad der er mest afgørende for et godt dyreliv.

Forskellige syn på dyrevelfærd

En professor i dyrevelfærd i Canada, som hedder David Fraser, har lavet en model for, hvordan man kan se på dyrs velfærd. Der er tre forskellige overordnede syn på velfærd hos dyr.

1. Sundhed og biologisk funktion hos dyrene.
Dette syn lægger vægt på, at sikre dyrenes fysiske helbred, reproduktion, dødelighed og produktionsforhold.
2. Naturlige forhold og mulighed for at udleve naturlig adfærd. Naturlig adfærd er den adfærd som dyret ville udleve, hvis det levede helt frit.
3. Følelser. Her kigges der på dyrets følelser, og hovedfokus her er at begrænse dyrets fysiske smerter, frustrationer og angst.

God dyrevelfærd afhænger af mange forskellige forhold. I figuren er vist Frasers tre vigtige elementer, når det drejer sig om at skabe velfærd for dyr.

Begrebet dyrevelfærd kan have forskellig betydning for forskellige mennesker. En person kan fx synes at forholdene omkring sundhed og biologisk funktion er det vigtigste for god dyrevelfærd. En anden vil synes, at det er dyrenes mulighed for at leve under så naturlige forhold som muligt og have mulighed for at udleve deres naturlig adfærd, der er god dyrevelfærd.

Man kan ikke kun kigge på et enkelt af Frasers velfærdssyn for at sige om et dyr har det godt. Man bliver nødt til at kigge på dem samlet. For eksempel vil et dyr med mulighed for at udleve alle sine adfærdsmæssige behov stadig opleve dårlig velfærd, hvis dets sundhed er dårlig. Omvendt kan et sundt og biologisk funktionelt dyr opleve frustrationer og dårlig velfærd, hvis det ikke har mulighed for at udføre sine adfærdsmæssige behov.

Stor vægt på naturlighed i økologien

Muligheden for at kunne udføre naturlig adfærd - eller nærmere bestemt, at dyret kan udføre adfærdsmæssige behov - vægtes højt i økologien. Forskellige husdyr har forskellige behov. Men fælles for alle økologiske husdyr er, at de har god plads i stalden, frisk luft og adgang til motion på udearealer, og derved har bedre mulighed for at udføre naturlig adfærd. Selv om man forsøger at give de økologiske husdyr så naturlige forhold som muligt, er det stadig landbrugsdyr, som man holder for at producere varer til forbrugerne.

Det giver nogle dilemmaer mellem naturlighed på den ene side og hensynet til miljøet og landmandens økonomi på den anden side. Et af de store dilemmaer i økologisk griseproduktion er ring i næsen på soen. Det er tilladt at sætte ring i søernes næse. Det gør man, så søerne ikke skal endevende græsmarkerne og ødelægge dem. Hvis ikke markerne er dækket med græs, er der risiko for, at kvælstoffet fra dyrenes gødning udvaskes til vandmiljøet. I konventionel griseproduktion har soen ikke ring i næsen. Det behøver den ikke, da den ikke går udenfor. Ringen i næsen i hos økogrisen er derfor et dilemma mellem naturlighed og miljø.

Generel lovgivning og økologiregler

Hvordan dyr i Danmark skal behandles, står i Dyrevelfærdsloven. Den gælder for alle dyr – landbrugsdyr, kæledyr, forsøgsdyr, dyr i zoologiske haver samt vildtlevende dyr. Formålet med loven er, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes mod smerte, lidelse og angst.

Dyrevelfærdsloven gælder også for landbrugsdyr, der lever på økologiske gårde. Dertil kommer en række ekstra regler.

Økologisk produktion har nemlig strengere regler for dyrenes vilkår. Det er også derfor økologiske fødevarer koster mere end konventionelle. Det handler helt grundlæggende om, at de skal have mere plads, mere halm og de skal have mulighed for at komme udenfor. Dertil kommer en masse andre regler om hvad de skal have at spise og hvordan de skal behandles. I skemaerne nedenfor, kan du se nogle af de forskelle, der er i reglerne.

Regler	Økologisk 	Konventionel
Skal kunne gå ud i fri luft	Ja	Nej
Skal have strøelse (halm) at ligge i	Ja	Kun drægtige (gravide) søer
Skal have økologisk foder	Ja	Nej
Skal have grovfoder	Ja	Nej
Søer med smågrise skal være på mark	Ja	Nej
Smågrisenes tid hos soen	7 uger	3-4 uger
Areal pr. gris (100 kg)	2,3 m ²	0,65 m ²
Halekupering	Nej	Ja, hvis halebid er et problem

Regler	Økologisk 	Konventionel
Køerne skal på græs	Ja	Ingen regler
Køerne skal have økologisk foder og grovfoder	Ja	Fuldfoder, grundfoder eller grovfoder
Kalven skal have opfyldt sit behov for at sutte	Ja	Ja
Koen og kalven skal gå sammen efter fødslen	Ja, mindst et døgn	Ja, i mindst 12 timer
Kalven skal gå sammen med mindst en anden kalv, når den fravænnenes koen	Ja	Nej
Antal dage, hvor mælk og kød ikke må sælges, efter et dyr er blevet behandlet med medicin	Dobbelt så lang tid, som når medicinen er brugt på konventionelle køer	Det kommer an på, hvilken medicin der er brugt
Maks. køretid til slagteri	8 timer i alt	Som regel kun maks. 8 timer

Regler	Økologisk 	Konventionel
Kyllinger pr. m ² indendørs	Cirka 10	Cirka 20
Kyllingerne skal have adgang til det fri	Ja, 4 m ² pr. kylling	Nej
Kyllingernes alder ved slagtning	54-81 dage	33-48 dage Afhænger af racen og ønsket vægt
Kyllingerne skal have økologisk foder	Ja	Nej
Kyllingerne skal have grovfoder	Ja	Nej
Der skal være dagslys i stalden	Ja	Nej

Regler	Økologisk 	Friland 	Skrabe 	Bur*
Antal høner pr. m ² i stalden	6	9	9	12
Adgang til det fri	Ja	Ja	Nej	Nej
Antal m ² pr. høne i hønsegården	4	4	Har ingen hønsegård	Har ingen hønsegård
Næbtrimning	Forbudt	Frivilligt stop	Frivilligt stop	Frivilligt stop
Økologisk foder og grovfoder	Ja	Ingen regler	Ingen regler	Ingen regler
Dagslys i hønsehuset	Ja	Ingen regler	Ingen regler	Ingen regler

*I 2023 blev buræg forbudt i Danmark. De landmænd, som har stalde til burhøns kan dog producere buræg indtil 2035. De fleste supermarkeder sælger ikke mere buræg.

Valg af høj dyrevelfærd i køledisken

Man kan ikke umiddelbart se på en flæskesteg eller en pakke hakket oksekød om det stammer fra et dyr, der har levet med god eller mindre god dyrevelfærd. Men heldigvis er der på kødpakkerne mærker, der kan lede os på vej, hvis vi gerne vil købe kød, mælk og æg fra dyr opdrættet med fokus på høj dyrevelfærd.

På kødpakker og mejeriprodukter finder man statens dyrevelfærdsmærke.

Statens mærke "Bedre Dyrevelfærd" guider forbrugerne. Tanken bag dyrevelfærdsmærket er at skabe bedre dyrevelfærd for danske produktionsdyr gennem forbrugernes indkøbsadfærd. Antallet af hjerter angiver, hvor gode rammer dyrene tilbydes for at opnå god dyrevelfærd. Alle økologiske produkter fra dyr har som udgangspunkt tre hjerter.

**Stats-
kontrolleret
økologisk**

Når du køber kød med det statskontrollerede røde Ø-mærke på, så har dyrene haft de bedste betingelser for et liv med høj velfærd.

Ø-MÆRKET

Ø-mærket er nok det mærke, som man kender bedst. Ø-mærket sikrer, at dyrene har de bedste betingelser for et liv med høj velfærd. For at en gård eller virksomhed kan få lov at bruge Ø-mærket, skal de overholde alle økologireglerne fx dem som er vist i tabellerne ovenfor. Mærket er en sikkerhed for, at de danske myndigheder har kontrolleret den gård eller virksomhed, der sælger varen, lever op til alle økologireglerne.

	♥	♥ ♥	♥ ♥ ♥
	• Mere plads • Mere halm • Krølle på halen • Bedre staldforhold for søer • Kortere transporttid	• Endnu mere plads • Endnu mere halm • Krølle på halen • Endnu bedre staldforhold for søer • Kortere transporttid	• Meget mere plads • Meget mere halm • Krølle på halen • Søer og pattegrise på friland • Kortere transporttid • Udeareal
	• Langsommere voksende race • Mere plads • Øget fokus på trædepuder • Kortere transporttid	• Langsommere voksende race • Endnu mere plads • Øget fokus på trædepuder • Kortere transporttid • Grovfoder eller aktivitetsmateriale	• Langsommere voksende race • Meget mere plads • Øget fokus på trædepuder • Kortere transporttid • Grovfoder og aktivitetsmateriale • Beplantet udeareal
	• Bedre staldforhold • Mere kontakt mellem kalve • Kortere transporttid	• Endnu bedre staldforhold • Mere kontakt mellem kalve • Kortere transporttid • Malkekøer på græs	• Mere plads i stalden til malkekvæg • Meget bedre staldforhold • Mere kontakt mellem kalve • Kortere transporttid • Alle kvæg på græs

Her kan du se forskellige i velfærd for dyrene, mens de levede, alt efter om kødet er mærket med et – to eller tre hjerter. Økologisk kød og mælk lever på til standarden for tre hjerter.

OPGAVER

Hvad er god dyrevelfærd for dig?

- Nævn 3-5 ting, der er vigtige for, at du synes, dyr har det godt?

Køer, grise, høns og andre dyr i landbruget er produktionsdyr, som landmanden opdrætter for at sælge og tjene penge. En tommelfingerregel er: jo mere velfærd landbrugeren har givet sine dyr, jo højere er prisen i køledisken.

- Hvad vægter højest for dig – pris eller dyrevelfærd?

I afsnittet "Generel lovgivning og økologiregler" kan du se forskellen i reglerne for de forskellige husdyr og forskellige produktionsformer.

- Vælg et dyr og diskuter, hvilke forhold I synes, er de vigtigste, når vi taler om dyrevelfærd ud fra Frasers tre cirkler.

Skriv dine svar her:

Test din viden